

Білик П.В.

аспірант,

Волинський національний університет імені Лесі Українки

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-602-0-2>

НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ЕКОЛОГІЧНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ У ВОЄННИЙ ПЕРІОД

В умовах переходу до сталого розвитку економіка України зазнає фундаментальних трансформацій, де екологічний вектор стає не просто елементом корпоративної соціальної відповідальності, а важливим фактором національної безпеки та конкурентоспроможності. Окрім того, для України ці процеси ускладнюються безпрецедентними викликами, спричиненими повномасштабною збройною агресією. Військові дії завдали колосальних збитків екосистемам, призвели до руйнування промислових ланцюгів та деградації значних територій. Водночас, саме екологічне підприємництво сприяє поєднанню економічного відновлення з принципами сталого розвитку та вимогами Європейського зеленого курсу.

Розвиток «зеленого» бізнесу в умовах воєнного стану вимагає переосмислення традиційних стратегій управління, впровадження інноваційних еко-технологій та пошуку нових інструментів державної підтримки. Необхідність розв'язання екологічних проблем на державному та регіональному рівнях стає пріоритетною справою суб'єктів господарювання. Фірми при розробці своїх бізнес-стратегій включають екологічні та економічні цілі, які пов'язані із зменшенням негативного впливу на довкілля та зростанням доходу. Також серед цілей виділяють диференціацію продукції у залежності від впливу на довкілля, скорочення відходів, позиціювання себе як «екологічного лідера» з подальшими перевагами на ринку, перехід до екологічно чистого виробництва.

Перед екологізацією підприємницької діяльності сьогодні стоять важливі завдання, насамперед мінімізація ризику

негативних наслідків таких чинників, як: брак ресурсів, що призводить до подорожчання інвестицій; потреби в капіталомісткій інфраструктурі, коли запаси води виснажуються або їхня якість знижується; порушення рівноваги в природних системах і потенційне незворотне руйнування; зміни клімату і втрата біорізноманіття [1].

Впровадження «зеленого» бізнесу в Україні сприятиме розв'язанню багатьох еколого-економічних проблем, що сьогодні стримують економічне зростання в країні. Становлення цього напрямку діяльності може дати низку економічних вигод, а саме: створення нових робочих місць; збільшення надходжень до бюджету за рахунок зростання кількості підприємств та обсягів виробництва; вихід на нові світові ринки збуту, де ще не сформувалися конкурентні відносини, надходження іноземного капіталу у вітчизняну економіку [2].

Передумовою одночасного вирішення екологічних і економічних проблем в Україні є розвиток та впровадження інновацій. Ефективна інвестиційна та інноваційна політика у природоохоронній галузі є стимулом для українського бізнесу щодо здійснення екологічно орієнтованих капіталовкладень і може активізувати розвиток екологічного ринку товарів і послуг. Необхідним є створення ефективної системи, заснованої на стратегічно вигідній взаємодії природокористувачів, місцевої влади, населення та екологоорієнтованого бізнесу [3].

Масштабне забруднення ґрунтів, акваторій та руйнування об'єктів критичної інфраструктури потребують активного залучення приватного капіталу в сфери рекультивації, переробки військових відходів та моніторингу довкілля. В умовах постійних загроз енергосистемі, підтримка та розвиток підприємств у сферах відновлюваної енергетики, біопалива та енергоефективності стає важливим для національної економіки.

Слід зазначити, що попри війну спостерігається зростання попиту на екологічно чисту продукцію та локальні бренди, що стимулює розвиток еко-фермерства та проєктів з вторинної переробки ресурсів. В умовах сталого відновлення ведення

бізнесу в екологічній сфері має такі переваги: можливість розширення товарного асортименту екологічних товарів та послуг; збільшення кількості споживачів, які піклуються про своє здоров'я; можливість зайняття відносно вільної ринкової ніші; отримання міжнародної сертифікації і вихід на міжнародний ринок; можливість залучення іноземних партнерів та інвесторів в екологічні проєкти. Отже, розвиток та впровадження екологічно чистого виробництва, як напрямку екологічного підприємництва, є запорукою підвищення конкурентоспроможності підприємств з одного боку та вирішення екологічних проблем – з іншого.

Серед стратегічних напрямів розвитку екологічного підприємництва в Україні нами виділено:

- формування корпоративної системи екологічного менеджменту та сертифікації за стандартами ISO 14001, Global GAP та ін;

- запровадження технологій ресурсоефективного та екологічно чистого виробництва;

- перехід до циркулярної економіки, використання біологічних промислових відходів як сировини для альтернативної енергетики;

- сприяння залученню іноземних інвестицій з метою розвитку органічного сільського господарства.

Таким чином, відповідні напрями розвитку екологічного підприємництва в Україні у воєнний період мають беззаперечні переваги для економічної стабільності країни і можуть розраховувати на суттєву підтримку європейського співтовариства та міжнародних організацій. Дослідження стратегічних орієнтирів екологічного підприємництва є важливим для формування моделі «зеленої» економіки, яка забезпечить довгострокову стійкість України в майбутньому.

Література:

1. Косович Б. Екологізація як напрям інноваційного розвитку підприємництва. *Підприємництво та інновації*. 2021. №17. С. 60–65. DOI: <https://doi.org/10.37320/2415-3583/17.12>

2. Желібо Є. П., Гацька Л. П., Мурована Т. О. Перспективи розвитку екологічного підприємництва в Україні. *Ефективна економіка*. 2020. №3. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2020.3.1>

3. Скороход І. С. Гринчук Л. В. Вплив європейської інтеграції на розвиток екологічного підприємництва в Україні. Економічний аналіз: зб. наук. праць. Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр ТНЕУ «Економічна думка». 2017. Том 27. №3. С. 100–104. DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2017.03.100>